

Nationale Strategie Digitaal Erfgoed 2025-2028

Dit is een uitgave van
het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
en het Netwerk Digitaal Erfgoed

Nationale Strategie Digitaal Erfgoed

De Nationale Strategie Digitaal Erfgoed heeft als doel om digitaal erfgoed voor iedereen makkelijker toegankelijk te maken. Zo kunnen mensen en gemeenschappen dit erfgoed beleven op een manier die bij hen past. Om dit mogelijk te maken, wordt er stap voor stap gewerkt aan een digitale infrastructuur. Dat is een verzameling van afspraken, standaarden en voorzieningen waarmee allerlei soorten erfgoed aan elkaar verbonden kunnen worden. De Nationale Strategie geeft hierbij de richting aan. Ze is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en alle erfgoedbetrokkenen verenigd in het Netwerk Digitaal Erfgoed.

Netwerk Digitaal Erfgoed

Sinds 2015 voert het Netwerk Digitaal Erfgoed de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed uit. Het Netwerk Digitaal Erfgoed bestaat uit organisaties, gemeenschappen en mensen uit het hele Koninkrijk. Denk aan (medewerkers van) musea, archieven en bibliotheken, brancheorganisaties, softwareleveranciers, onderzoekers, programmeurs, opleiders en adviseurs, historische verenigingen en lokale erfgoedgemeenschappen. Ze steunen allemaal de doelen van de Nationale Strategie en werken aan verbonden erfgoed op een manier die past bij hun expertise en mogelijkheden. Overheden spelen een belangrijke rol door deze aanpak te ondersteunen en te stimuleren, bijvoorbeeld via de provinciale erfgoedhuizen.

Inhoud

Voorwoord	3
De uitgangspunten van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed	4
1. Bouwen aan een publieke digitale infrastructuur voor verbonden erfgoed	7
■ Verbonden erfgoed	8
■ Afspraken, standaarden en voorzieningen	9
■ De publieke digitale infrastructuur voor verbonden erfgoed in breder verband	10
2. Samenwerken aan verbonden erfgoed	13
■ Rollen in het netwerk	14
■ Ondersteuning op maat	14
■ Bestuurlijke ruggensteun	15
3. Strategische doelen 2025-2028	17
■ Naar een dataruimte voor cultureel erfgoed voor het hele Koninkrijk	17
■ Naar brede bruikbaarheid van erfgoedinformatie	18
■ Naar een duurzame aanpak van bron tot publiekstoepassing	18
■ Werken vanuit een dynamisch erfgoedbegrip	19
4. Samen bijdragen – agenda voor het netwerk	21
■ Verder gaan op de ingeslagen weg	21
■ Bijdragen aan een inclusieve dataruimte voor cultureel erfgoed	22
■ Vindbaarheid en bruikbaarheid van digitaal erfgoed vergroten	22
■ Duurzame aanpak van bron tot toepassing	22
Colofon	25

Voorwoord

Erfgoed biedt mensen herkenning in een snel veranderende omgeving. Het is een bron van herinnering, identiteit en zelfbewustzijn, en het helpt ons te begrijpen waar we vandaan komen en onze plek te bepalen in het hier en nu. Toegang tot erfgoed is daarom van belang voor het goed functioneren van onze samenleving. In Nederland, maar ook in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Erfgoed bevordert ook het wederzijdse begrip. Veel mensen zijn op zoek naar kennis van het verleden. Erfgoed, als drager van sporen uit het verleden, nodigt uit om wat we al denken te kennen, beter te leren kennen of anders te bekijken. Zo ontstaan nieuwe doorzichten op oude verhalen.

Het internet is voor velen een laagdrempelig platform voor toegang tot informatie over het verleden. In de praktijk is het een van de belangrijkste plekken om historisch inzicht op te doen, naast films en series. Voor jongeren, maar ook voor andere leeftijdsgroepen.

Dat mensen graag het internet gebruiken om het verleden te ontdekken, is niet verwonderlijk. Het medium leent zich goed voor het vertellen van verhalen – en juist verhalen geven betekenis aan het verleden. Ze zijn vaak net zo belangrijk als fysieke erfenis, soms zelfs belangrijker. De betekenis van historische gebeurtenissen, personen, plaatsen en dingen verandert door de tijd heen, en hangt af van wie het verhaal vertelt en vanuit welke achtergrond. Het internet biedt ruimte voor diverse perspectieven.

Er is groeiende behoefte aan samenhang tussen alle losse stukjes informatie over onze geschiedenis die op het internet te vinden zijn. In de afgelopen decennia hebben erfgoedorganisaties delen van hun collecties gedigitaliseerd en via diverse platformen en websites beschikbaar gesteld. Daardoor zijn fragmenten uit ons collectieve verleden verspreid over het web te vinden. Gebruikers weten lang niet altijd bij welke organisaties ze de bronnen of gegevens kunnen vinden waarnaar ze op zoek zijn. Kortom, de informatie is versnipperd.

De erfgoedsector werkt al jaren samen om erfgoed beschikbaar te maken voor gebruikers en om versnippering tegen te gaan. Erfgoedbetrokken partijen zijn daartoe verenigd in het Netwerk Digitaal Erfgoed, dat uitvoering geeft aan de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed. Het doel van de Nationale Strategie is om de toegankelijkheid van digitaal erfgoed te verbeteren en om het voor mensen en gemeenschappen makkelijker te maken om erfgoed te beleven, op een manier die past bij hun behoeften.

Om dit mogelijk te maken, werkt het Netwerk Digitaal Erfgoed aan verbonden erfgoed. In deze herziene versie van de Nationale Strategie leggen we uit hoe dat in zijn werk gaat, en welke stappen het netwerk in de komende jaren gaat zetten.

Eppo Bruins

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

De uitgangspunten van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed

Inspelen op (her)gebruik

Iedereen moet erfgoed kunnen beleven, ongeacht iemands vragen, interesses of voorkennis. Verbonden erfgoed is hiervoor een randvoorwaarde. Het verbinden van digitaal erfgoed is geen doel op zich, maar een middel om (her)gebruik van erfgoed zo goed mogelijk te ondersteunen. Het zorgt voor een overzichtelijk aanbod van erfgoed informatie, zodat de grenzen tussen collecties en de muren tussen organisaties de beleving niet in de weg staan. Bij de ontwikkeling van toepassingen zijn het gedrag van gebruikers en de kenmerken van doelgroepen leidend.

Decentraal aanpakken wat kan, centraal wat moet

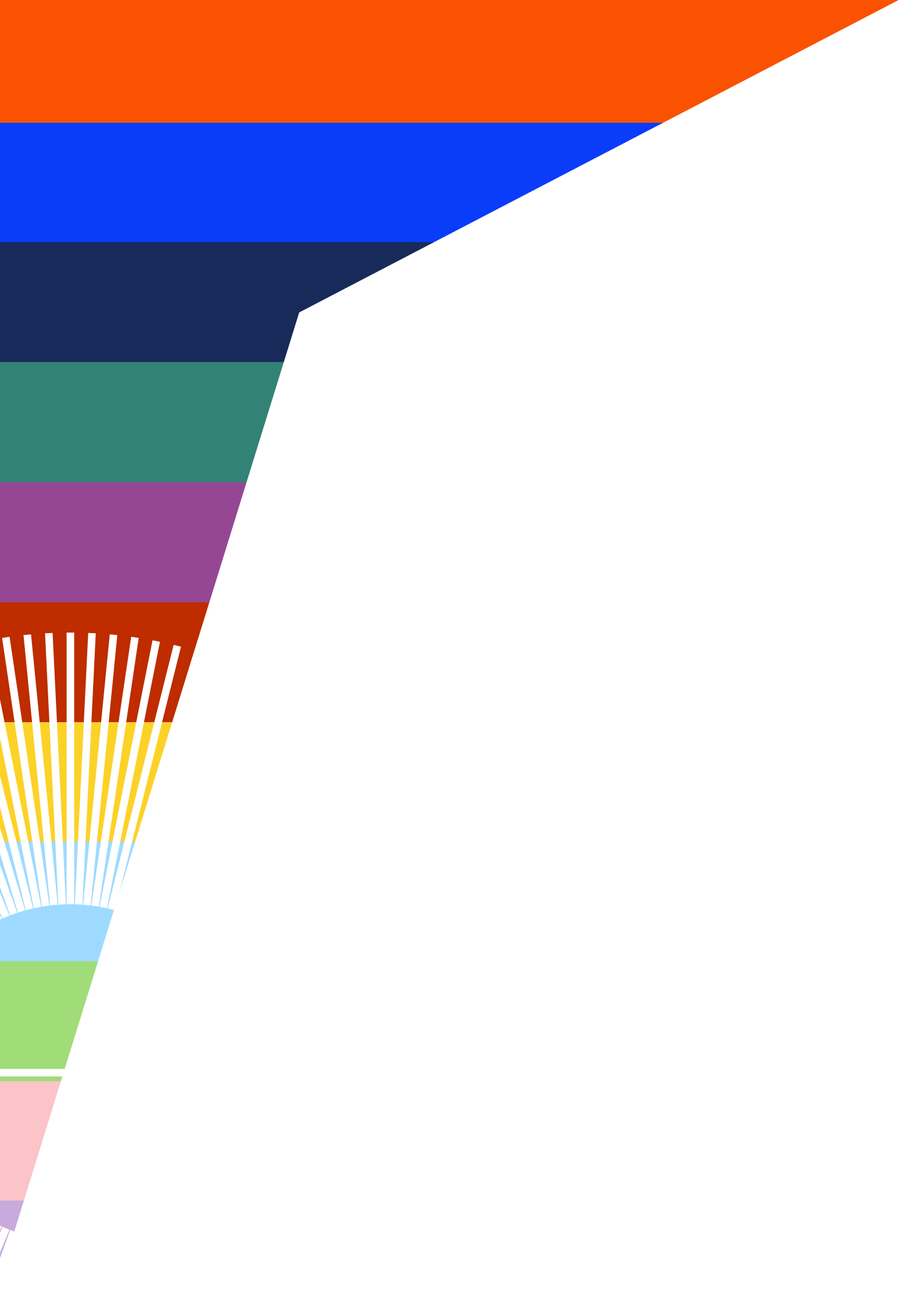
Duurzaam verbonden erfgoed vraagt om een decentrale aanpak. Erfgoed en informatie, kennis en expertise zijn verspreid over het netwerk. Het doel is niet om die op één plek samen te brengen, maar om ervoor te zorgen dat ze gekoppeld kunnen worden (informatie) of naar behoefte uitgewisseld (kennis en expertise). Erfgoedbetrokkenen doen dit zoveel mogelijk zelf, direct vanuit de bron. Ze volgen hierbij de in het netwerk gemaakte afspraken en gebruiken gedeelde voorzieningen. Zo kunnen ze in hun eigen tempo, en met behoud van regie, bijdragen aan verbonden erfgoed.

Ieder speelt zijn rol

Het verbinden van digitaal erfgoed is een gedeelde opgave. Erfgoedbetrokkenen dragen hieraan bij vanuit hun eigen rol. Om verbonden erfgoed te realiseren, werken ze samen in netwerkverband. De deelnemers delen kennis en ervaringen en ontwikkelen gezamenlijke voorzieningen. Zo bereiken ze veel meer dan ieder afzonderlijk. Digitaal erfgoed verbinden kunnen ze ook niet alleen – ze zijn afhankelijk van elkaars inzet.

Afspraken zijn leidend

Deelnemers in het netwerk maken afspraken over het online beschikbaar stellen van erfgoed informatie. Ze volgen daarbij waar mogelijk internationale (web)standaarden. Deze afspraken, vastgelegd in de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur (DERA), zijn niet statisch, maar worden voortdurend bijgewerkt. Bij het herzien van de afspraken speelt het Netwerk Digitaal Erfgoed in op nieuwe technologische ontwikkelingen en veranderingen in de werkprijktijk.

1. Bouwen aan een publieke digitale infrastructuur voor verbonden erfgoed

Iedereen moet erfgoed kunnen beleven, ongeacht de vragen, interesses of voorkennis die men heeft. Nu, maar ook in de toekomst. Verbonden erfgoed is hiervoor een randvoorwaarde. De Nationale Strategie Digitaal Erfgoed zet in op de ontwikkeling van een publieke digitale infrastructuur die het verbinden van erfgoed mogelijk maakt.

De infrastructuur voor verbonden erfgoed is een verzameling van afspraken, standaarden en voorzieningen. Het Netwerk Digitaal Erfgoed bouwt aan deze infrastructuur sinds de lancering van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed in 2015. Deelnemers in het netwerk gebruiken de infrastructuur om erfgoed beter vindbaar en bruikbaar te maken.

Het centrale uitgangspunt bij het verbinden van erfgoed is het zogenaamde ‘delen vanuit de bron’. Dit houdt in dat elke partij die erfgoed informatie beheert (denk aan beschrijvingen van museale objecten, archiefstukken of publicaties), relevante informatie online deelt zonder dat er kwaliteitsverlies optreedt. Beheerders maken daarbij gebruik van (internationale) standaarden. Afspraken over het gebruik van standaarden worden vastgelegd in de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur (DERA), die periodiek geactualiseerd wordt. Delen vanuit de bron zorgt ervoor dat informatie verbonden kan worden met informatie uit andere bronnen. Zo ontstaat er verbonden erfgoed, over grenzen van systemen en organisaties heen.

Verbonden erfgoed maakt het makkelijker om publiekstoepassingen te ontwikkelen. Zo wordt het mogelijk om erfgoed voor iedereen toegankelijk te maken: de kern van publieke dienstverlening.

Meer gebruiksgemak voor de online bezoeker

Het Rijksmuseum bewaart data en informatie van én over de collectie in verschillende bronssystemen: een collectie-informatiesysteem, een bibliotheekstelsel, een beeldbank, een archief- en documentatiesysteem en (op termijn) een repository voor onderzoeksdata. Om al deze gegevens samen te brengen en beter toegankelijk te maken, is een integratielaag ontwikkeld volgens de uitgangspunten van de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur (DERA). Het online platform Collectie Online is de interface van het Rijksmuseum bovenop deze integratielaag. Maar de data en informatie zijn ook rechtstreeks te benaderen, in overeenstemming met het verruimde Informatie- en Databeleid van het museum. De digitale strategie van het Rijksmuseum is gericht op het verbinden van erfgoed over de grenzen van systemen en typen informatie heen. Zo profiteren ook gebruikers van andere publiekstoepassingen dan alleen die van het Rijksmuseum zelf, van deze aanpak.

Verbonden erfgoed

Digitaal erfgoed wordt verspreid over het internet aangeboden. Daardoor kan het voor gebruikers lastig zijn om de voor hen relevante informatie te vinden. Aanbieders van publiekstoepassingen, zoals bouwers van websites of apps, brengen deze informatie bijeen op basis van bijvoorbeeld een thema of een geografisch verband. Zo helpen zij gebruikers hun weg te vinden in het versnipperde aanbod.

Om deze toepassingen op efficiënte wijze te ontwikkelen, moeten aanbieders gebruik kunnen maken van informatie die op uniforme wijze verbonden is. Dit voorkomt dat zij gegevens uit bronnen (bijvoorbeeld een collectie-informatiesysteem van een erfgoedorganisatie) naar een andere locatie kopiëren en die voor het doel van de toepassing gaan aanpassen. Dat is onwenselijk, omdat er zo informatie ontstaat waarvan de herkomst onduidelijk is en die daarnaast zelf weer lastig bruikbaar is in andere toepassingen.

De ontwikkeling van publiekstoepassingen vraagt dus om ‘verbonden erfgoed’: informatie over (digitaal en fysiek) erfgoed op verschillende locaties die slim aan elkaar gekoppeld is. De Nationale Strategie bepleit dat gegevens daartoe gedeeld worden ‘vanuit de bron’, dus door de beheerders van de informatie zelf (de zogenaamde ‘bronhouders’). Zo kunnen zij regie houden over de juistheid en volledigheid van de gegevens, en daarmee over de kwaliteit van hun data. Dat zorgt er weer voor dat toepassingen geen vervuilde of verouderde informatie bevatten en actueel blijven.

Om erfgoed op deze manier te kunnen verbinden, moeten bronhouders gebruikmaken van breed gedeelde standaarden voor het weergeven en verwerken van data. Dit vergroot de zichtbaarheid van de beschikbare informatie. Nu, maar ook in de toekomst, als andere vragen over het verleden – vragen die we nu nog niet kunnen voorzien – maatschappelijk relevant worden.

Op dit moment worden standaarden nog te weinig ingezet. Daardoor kost het veel tijd en geld om websites, apps en andere toepassingen in te richten en bij te houden. Het maakt het ook lastig voor ontwikkelaars om in te spelen op de snel veranderende wensen van gebruikers.

Verbonden erfgoed zorgt voor completere verhalen

Het Utrechts Archief en het Regionaal Archief Zuid-Utrecht hebben beide een rijke verzameling archiefstukken over de bewoners van Kasteel Amerongen, met documenten die teruggaan tot de dertiende eeuw. Kasteel Amerongen zelf beheert een collectie objecten. De objecten, archiefstukken en verhalen, ‘opgesloten’ in eigen collectie-informatiesystemen, worden via linked data bij elkaar gebracht zodat ze in een bredere historische context kunnen worden getoond. Voor Kasteel Amerongen is hiermee een wens in vervulling gegaan: het publiek krijgt een beter inzicht in de rijke geschiedenis van het kasteel en zijn bewoners.

Afspraken, standaarden en voorzieningen

Betere standaardisatie van erfgoed informatie bij de bron is dus een voorwaarde voor verbonden erfgoed. De Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur vormt de ruggengraat van de afspraken die in het Netwerk Digitaal Erfgoed gemaakt worden over het gebruik van standaarden.¹ Daarnaast worden er ook afspraken gemaakt meer op detailniveau, bijvoorbeeld over het gebruik van bepaalde datamodellen in specifieke erfgoed domeinen.

Om partijen in het Netwerk Digitaal Erfgoed te ondersteunen bij het toepassen van standaarden zijn er allerlei hulpmiddelen ontwikkeld. Twee voorzieningen zijn daarbij van cruciaal belang, omdat ze op heel directe wijze verbonden erfgoed mogelijk maken: het Termennetwerk, dat collectiebeheerders helpt om gestandaardiseerde termen te gebruiken bij het beschrijven van erfgoed, en het Datasetregister, waar zij hun erfgoed informatie op uniforme wijze registreren zodat die goed terug te vinden is en er overzicht ontstaat.²

Daarnaast kunnen deelnemers gebruikmaken van een uitgebreid netwerk van ondersteuning (zie ook hoofdstuk 2, 'Samenwerken aan verbonden erfgoed'). Die ondersteuning heeft tot doel om hulp en advies te bieden bij het toepassen van de standaarden en werkwijzen en het gebruik van de voorzieningen.

Hoe beter de infrastructuur benut wordt, hoe makkelijker het wordt om toepassingen te ontwikkelen voor gebruikers. Er ontstaat immers een beter overzicht van de beschikbare informatie en waar die te vinden is. Bovendien helpen standaarden bij het automatiseren van (tijdovende) taken van bronhouders, zoals het aanvullen van beschrijvingen of het omzetten van gegevens naar een standaardformaat.

Hoe heet die kerk?

Brabant heeft veel kerken en kloosters die onder verschillende namen bekendstaan. Dit maakt het zoeken naar informatie over zo'n gebouw lastig. Bij de lokale heemkundekringen is vaak de meeste kennis aanwezig over kerken en kloosters in hun plaats. Daarom heeft Erfgoed Brabant ervoor gekozen samen met die lokale kenners een termenlijst te maken van kerken en kloosters. Die termenlijst is opgenomen in het Termennetwerk en iedereen kan deze gebruiken voor het eenduidig beschrijven van de gebouwen. Mensen komen hierdoor sneller bij de juiste informatie.

1. Voor meer informatie over de DERA, zie de betreffende pagina op de website van het Netwerk Digitaal Erfgoed: <https://netwerkdigitaalerfgoed.nl/activiteiten/dera/>.

2. Het Termennetwerk is toegankelijk via <https://termennetwerk.netwerkdigitaalerfgoed.nl/>; het Datasetregister via <https://datasetregister.netwerkdigitaalerfgoed.nl/>.

De publieke digitale infrastructuur voor verbonden erfgoed in breder verband

Ook buiten de erfgoedsector groeit het besef dat data delen vanuit de bron veel voordelen kent. Overheden op lokaal, regionaal en nationaal niveau scharen zich steeds vaker achter dit principe.³ Complexe maatschappelijke opgaven rond klimaat, wonen of zorg vragen om informatie uit diverse typen bronnen, die in hun onderlinge samenhang geanalyseerd moeten worden. Dat kan alleen als bronhouders zelf hun informatie op eenduidige wijze publiceren en als informatie uit verschillende bronnen goed onderling te verbinden is.

Ook voor informatie uit de erfgoedsector is er interesse vanuit andere sectoren. Onderzoekers in de sociale en geesteswetenschappen, bijvoorbeeld, willen erfgoedinformatie kunnen vinden en inzetten. Omgekeerd willen erfgoedpartijen gebruik kunnen maken van onderzoeksgegevens. In het onderzoeksveld wordt, net als in de erfgoedsector, gebruikgemaakt van infrastructuren om eenvoudig toegang te geven tot data en tools (bijvoorbeeld INEO, het gebruikersplatform van de CLARIAH-infrastructuur⁴). Afstemming tussen partijen in het Netwerk Digitaal Erfgoed en samenwerkingsverbanden in het onderzoeksveld draagt bij aan de toegankelijkheid en bruikbaarheid van informatie in beide sectoren. Voorzieningen die onderdeel zijn van de infrastructuur, zoals het Datasetregister, spelen hierbij een centrale rol.

Uitwisselbaarheid van data is ook een belangrijke doelstelling van het Europese databeleid. De Europese datastrategie uit 2020 zet in op de ontwikkeling van zogenaamde 'dataruimten' (*data spaces*), die het makkelijker moeten maken om gegevens uit te wisselen binnen en tussen sectoren. Voor de cultuursector streeft de Europese Commissie een *common European data space for cultural heritage* na, waarin erfgoedinformatie uit alle lidstaten vindbaar en toegankelijk is.

Voor de realisatie van zo'n dataruimte zullen veel bestaande internationale infrastructuren decentraler moeten worden ingericht: zodanig dat gegevens niet langer naar één locatie gekopieerd hoeven te worden, maar juist vanuit de bron gedeeld kunnen worden. Zo kan een netwerk ontstaan van verbonden erfgoed dat voorbij landsgrenzen reikt.

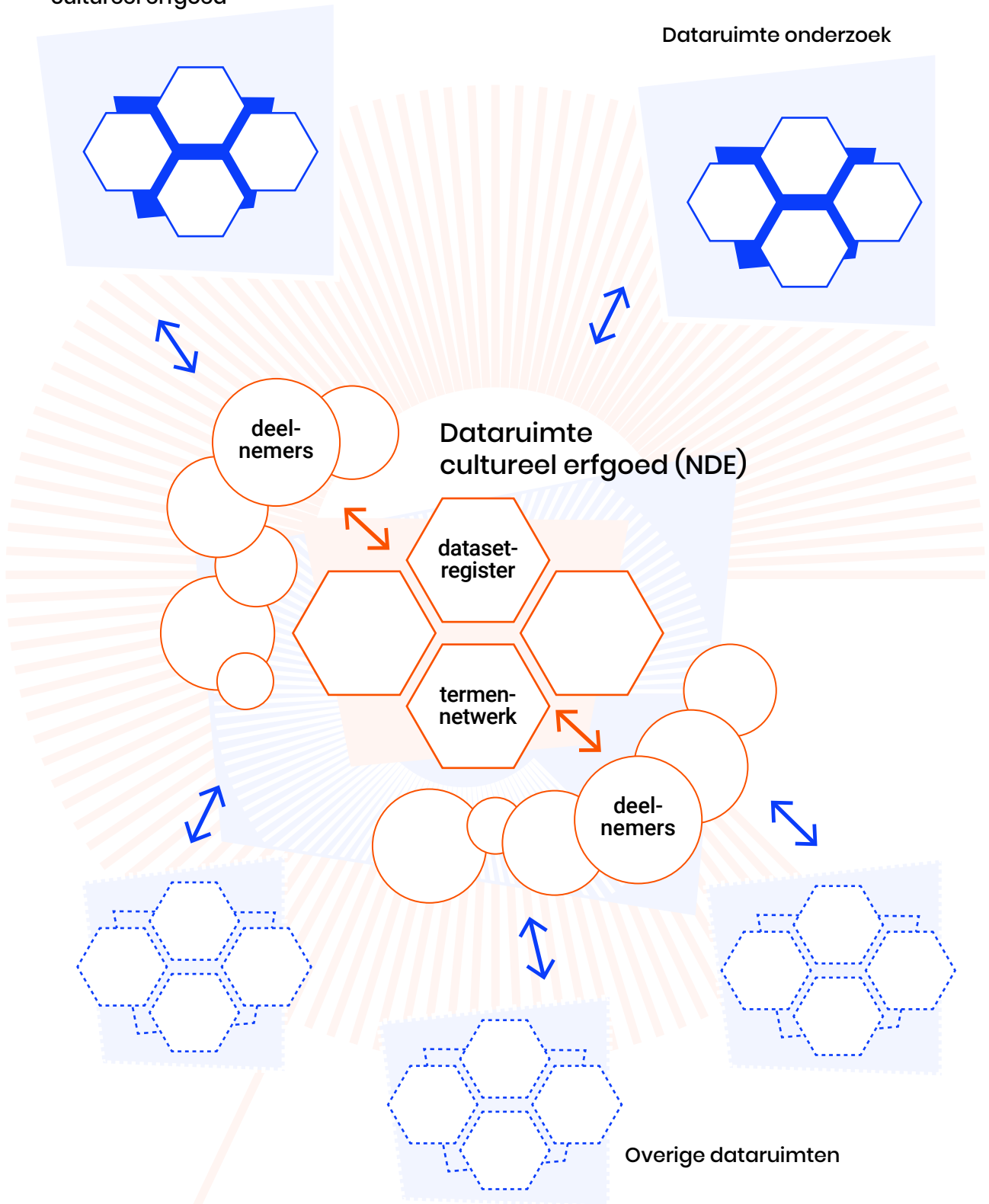
Organisaties en overheden werken dus elk vanuit hun eigen gebied aan onderdelen van een publieke infrastructuur voor het delen en verbinden van gegevens. De publieke digitale infrastructuur voor erfgoed vormt een bouwsteen in dit grotere geheel, zowel op nationaal als internationaal niveau.

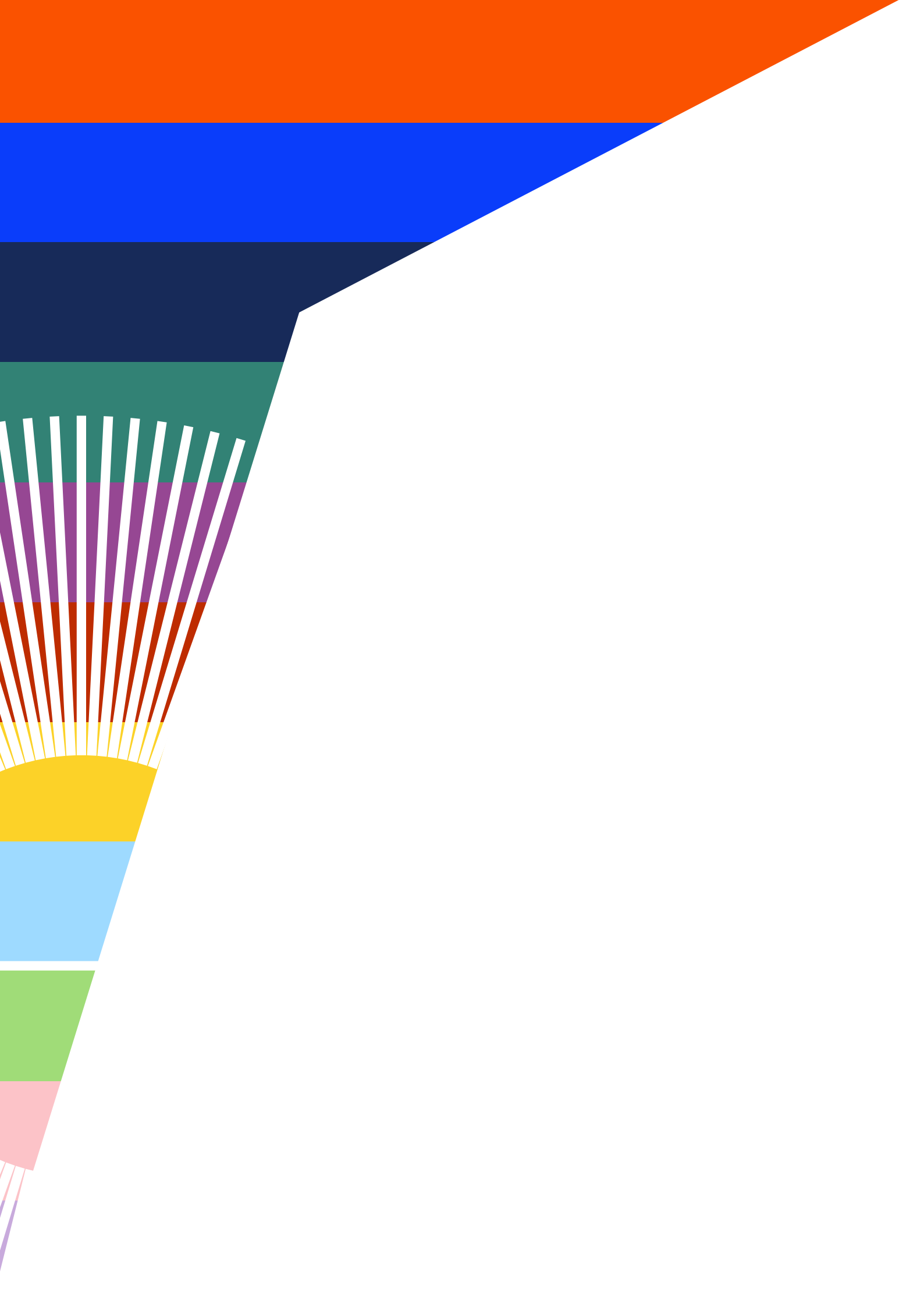
3. Bijvoorbeeld: Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Data-aanbod: zo maken we het toegankelijk; *Op weg naar een Federatief Datastelsel dat werkt voor gemeenten* (2023), https://vng.nl/sites/default/files/2023-12/vng_position_paper_federatief_datastelsel_december_2023.pdf; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), *NL DIGITAAL: Interbestuurlijke Datastrategie Nederland* (2021), <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-bf2acf54-ad5f-4f32-afe2-0904a1d8e700/pdf>; Rijksoverheid, 'Data bij de bron', *Digitaleoverheid.nl* (z.d.), <https://www.digitaleoverheid.nl/data-bij-de-bron>.

4. Via INEO (<https://www.ineo.tools/>) hebben gebruikers toegang tot datasets, applicaties en andere hulpmiddelen (zoals standaarden) die ontwikkeld worden binnen CLARIAH, het Common Lab Research Infrastructure for the Arts and Humanities. Ook binnen specifieke projecten worden (componenten van) deze infrastructuren ontwikkeld. Bijvoorbeeld in het kader van HAICu ('digital Humanities Artificial Intelligence Cultural heritage', gericht op de ontwikkeling van AI-toepassingen om informatie uit grootschalige erfgoedcollecties te interpreteren en te hergebruiken) of projecten in het kader van de Thematic Digital Competence Centres (TDCC's, netwerken voor het uitvoeren van open-science-projecten, waarvan één op het gebied van de geestes- en sociale wetenschappen, SSH).

Europese dataruimte
cultureel erfgoed

Dataruimte onderzoek

2. Samenwerken aan verbonden erfgoed

Erfgoedbetrokken partijen werken samen aan de uitvoering van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed. Dat doen ze in het Netwerk Digitaal Erfgoed: een samenwerkingsverband van organisaties en personen, zoals archieven, bibliotheken en musea, brancheorganisaties, softwareleveranciers, onderzoekers, programmeurs, opleiders en adviseurs, historische verenigingen en lokale erfgoedgemeenschappen in het hele Koninkrijk.

Bij de lancering van de Nationale Strategie in 2015 is gekozen voor een netwerkbenadering, omdat de aanpak voor verbonden erfgoed een structurele opgave is die de slagkracht van individuele partijen overstijgt. Erfgoedbetrokkenen kunnen hun activiteiten, kennis, middelen en competenties dus beter bundelen. Zo bereiken ze samen resultaten die geen van hen afzonderlijk kan realiseren.

Het aantal deelnemers in het Netwerk Digitaal Erfgoed neemt elk jaar weer toe. De samenstelling van het netwerk wordt ook steeds diverser. Erfgoedorganisaties in Europees Nederland en in het Caribisch deel van het Koninkrijk verklaren dat ze de doelen van de strategie willen helpen waarmaken door het ondertekenen van een manifest. Zo groeit het Netwerk Digitaal Erfgoed uit tot een brede beweging van erfgoedbetrokkenen die samen willen werken aan het verbinden van erfgoed.

Manifest bevordert samenwerking en kennisdeling

Eind 2024 hadden zo'n 200 organisaties hun handtekening gezet onder het manifest van het Netwerk Digitaal Erfgoed. Door ondertekening van het manifest geven deze partijen aan dat ze erfgoed toegankelijk willen maken voor huidige en toekomstige generaties. Behalve organisaties sluiten ook samenwerkingsverbanden zich aan. Zij versterken het netwerk bijvoorbeeld in thematische of regionale zin: door ondersteuning te bieden aan beheerders van erfgoed op het gebied van podiumkunsten (Podiumkunst.net), design of digitale cultuur (Netwerk Archieven Design en Digitale Cultuur, NADD), of omdat ze samenwerken aan het verbinden van bronnen over de Tweede Wereldoorlog, mode of de Zuiderzee (bijvoorbeeld Stichting WO2Net/Oorlogsbronnen.nl, Modemuze en het Netwerk Zuiderzeecollecties). Ook steeds meer fondsen hechten waarde aan betrokkenheid bij het netwerk en vragen daarom indieners van aanvragen naar het ondertekende manifest. Zo stimuleert het manifest de samenwerking en kennisdeling tussen organisaties door een gedeeld bewustzijn van gemeenschappelijke doelstellingen.

Rollen in het netwerk

In een netwerksamenwerking vervult elke deelnemer een eigen rol: één die past bij de eigen expertise, positie in het veld en (financiële) slagkracht. Organisaties of samenwerkingsverbanden pakken de taken op die zij het best of voordeligst kunnen uitvoeren en vullen elkaar daar ook in aan. De ene deelnemer draagt bijvoorbeeld bij aan de ontwikkeling van gedeelde voorzieningen; de ander deelt kennis over het gebruik ervan. Dit staat bekend als het principe van de 'meest gereede partij'. Door deze werkwijze creëert het netwerk gezamenlijk de randvoorwaarden om tot verbonden erfgoed te komen.

Zes instellingen binnen het Netwerk Digitaal Erfgoed vervullen de rol van landelijk knooppunt. Ze doen dat voor respectievelijk de archieven (Nationaal Archief), de bibliotheken (KB, nationale bibliotheek), de musea (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed), de beheerders van audiovisueel erfgoed (Beeld & Geluid), de beheerders van erfgoed van cultuurproducerende instellingen en makers (Nieuwe Instituut) en de beheerders van relevante onderzoeksdata (Humanities Cluster van de KNAW⁵). De knooppunten beschikken over expertise die essentieel is voor het realiseren van verbonden erfgoed door organisaties in hun eigen domein. Ze delen deze expertise met het werkveld en zetten hun organisatievermogen, voorzieningen en budget in voor de opbouw en groei van het netwerk. Daarnaast vervullen ze een voorbeeldrol, door te zorgen voor standaardisatie bij de bron en door het delen van kwaliteitsvolle data met het erfgoedveld en gebruikers.

Ondersteuning op maat

De partijen die bijdragen aan digitaal verbonden erfgoed worden op verschillende manieren ondersteund. Het netwerkteam coördineert de activiteiten van het Netwerk Digitaal Erfgoed. Het brengt partijen bij elkaar, zodat er geen verdubbeling van inspanningen ontstaat en partijen met hetzelfde doel elkaar versterken in plaats van tegen elkaar in te werken. Het team signaleert relevante nieuwe ontwikkelingen, (kennis)behoeften en kansen voor het netwerk, en het houdt overzicht bij de ontwikkeling en borging van de digitale infrastructuur.

De digitaal-erfgoed-coaches bieden een vorm van ondersteuning die toegesneden is op de behoeften van individuele organisaties en samenwerkingsverbanden. Ze bieden praktisch en strategisch advies voor het duurzaam toegankelijk maken van digitaal erfgoed in al zijn dimensies. Dit doen ze vanuit de regio waar hun gebruikers gevestigd zijn, met de provinciale steunpunten voor erfgoed, de zogenaamde 'erfgoedhuizen', als basis. In deze erfgoedhuizen komen verschillende vormen van ondersteuning bij erfgoedzorg samen.

Hulp voor vrijwilligers

In de afgelopen 35 jaar hebben vele vrijwilligers vanuit verschillende systemen gewerkt aan de collectieregistratie van Museum De Koperen Knop. Zo ontstond een veelheid aan termen die gebruikt werden. Hoe beschrijf je bijvoorbeeld een bordje? Als bord, soepbord, servies of iets anders? Om de objecten op een consistente manier te registreren, riep het museum de hulp in van Erfgoedhuis Zuid-Holland. Het museum heeft dankzij het gebruik van standaardtermen nu een duidelijk overzicht van de collectie en het kan specifieke objecten voor een tentoonstelling gemakkelijk terugvinden.

5. Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

Daarnaast kunnen erfgoedbetrokkenen terecht bij organisaties die domeinspecifieke expertise bieden die bijdraagt aan de uitvoering van de Nationale Strategie, zoals de Museumvereniging, KVAN, UKB, AVA_Net en KIA.⁶ DEN Kennisinstituut cultuur & digitale transformatie ondersteunt culturele organisaties bij de ontwikkeling van een bedrijfsbrede digitale strategie waarin alle aspecten van de organisatie meegenomen worden, en bij specifieke digitale kansen en opgaven zoals het binden van nieuw publiek of de aanpak van cybersecurity.

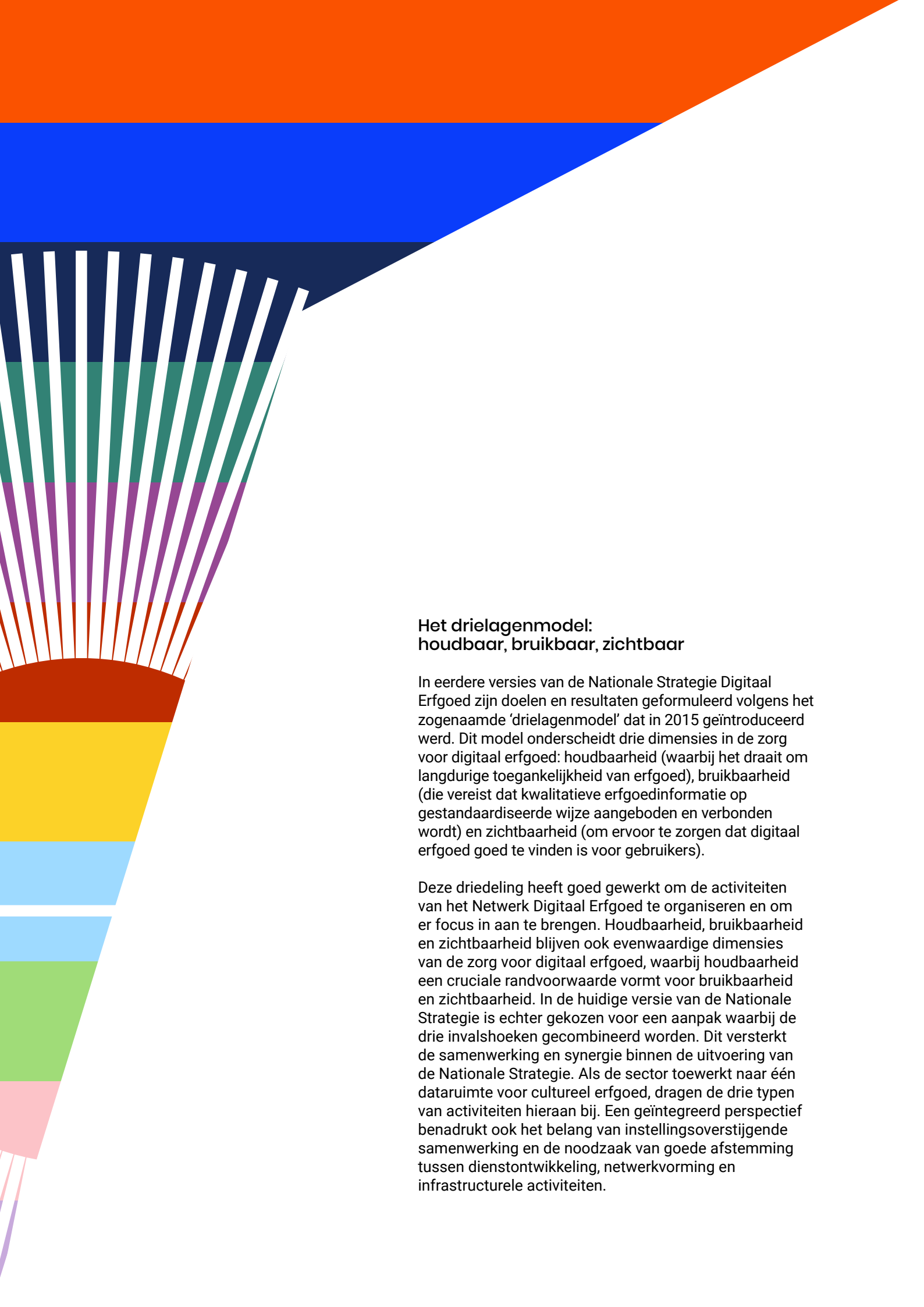
Bestuurlijke ruggensteun

Ook overheden helpen om de samenwerking rondom verbonden erfgoed in goede banen te leiden. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ondersteunt het Netwerk Digitaal Erfgoed financieel en zorgt voor het beheer en de doorontwikkeling van de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur. Het ministerie stimuleert de uitvoering van de Nationale Strategie door met gesubsidieerde instellingen in gesprek te gaan over de wijze waarop zij aan verbonden erfgoed bijdragen en door het werken volgens de referentiearchitectuur als voorwaarde te stellen bij publiek gefinancierde projecten. Met de knooppunten vindt periodiek overleg plaats over de plannen die zij maken voor het uitvoeren van de Nationale Strategie en hun vorderingen op dit vlak.

De meeste provincies in Europees Nederland faciliteren deskundigheidsbevordering op regionaal en lokaal niveau. Dat doen ze onder meer via erfgoedhuizen waar digitaal-erfgoed-coaches actief zijn. De erfgoedhuizen werken samen in de Stichting OPEN (Organisatie Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland), die gesprekspartner is voor overheden op alle bestuurlijke niveaus.

Het digitaal verbinden van erfgoed vergt van de sector niet alleen een gedeelde koers, maar ook een blijvende inzet. Bestuurlijke ondersteuning, met oog voor de juiste randvoorwaarden, draagt hieraan bij. Zo is de sector erbij gebaat wanneer relevante nieuwe beleidsinitiatieven of financieringsregelingen ook de doelen van de Nationale Strategie helpen te bevorderen. Dit vraagt om goede bestuurlijke afstemming binnen en tussen verschillende overheidslagen. Ook cultuurfondsen kunnen bijdragen aan de juiste randvoorwaarden, middels de kaders die ze in hun regelingen stellen.

6. KVAN is de vereniging van professionals en instellingen in de archiefsector. UKB is een samenwerkingsverband van dertien universiteitsbibliotheken en KB, nationale bibliotheek. AVA_Net is het kennisnetwerk voor de audiovisuele archieven. KIA is de Kenniscommunity Informatie en Archief.

Het drielagenmodel: houdbaar, bruikbaar, zichtbaar

In eerdere versies van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed zijn doelen en resultaten geformuleerd volgens het zogenaamde 'drielagenmodel' dat in 2015 geïntroduceerd werd. Dit model onderscheidt drie dimensies in de zorg voor digitaal erfgoed: houdbaarheid (waarbij het draait om langdurige toegankelijkheid van erfgoed), bruikbaarheid (die vereist dat kwalitatieve erfgoed informatie op gestandaardiseerde wijze aangeboden en verbonden wordt) en zichtbaarheid (om ervoor te zorgen dat digitaal erfgoed goed te vinden is voor gebruikers).

Deze driedeling heeft goed gewerkt om de activiteiten van het Netwerk Digitaal Erfgoed te organiseren en om er focus in aan te brengen. Houdbaarheid, bruikbaarheid en zichtbaarheid blijven ook evenwaardige dimensies van de zorg voor digitaal erfgoed, waarbij houdbaarheid een cruciale randvoorwaarde vormt voor bruikbaarheid en zichtbaarheid. In de huidige versie van de Nationale Strategie is echter gekozen voor een aanpak waarbij de drie invalshoeken gecombineerd worden. Dit versterkt de samenwerking en synergie binnen de uitvoering van de Nationale Strategie. Als de sector toewerkt naar één dataruimte voor cultureel erfgoed, dragen de drie typen van activiteiten hieraan bij. Een geïntegreerd perspectief benadrukt ook het belang van instellingsoverstijgende samenwerking en de noodzaak van goede afstemming tussen dienstontwikkeling, netwerkvorming en infrastructurele activiteiten.

3. Strategische doelen 2025–2028

Verbonden erfgoed is een randvoorwaarde voor brede toegankelijkheid voor de gebruiker van bronnen uit het verleden. De bij het Netwerk Digitaal Erfgoed betrokken partijen werken samen om deze voorwaarde te realiseren. Daarmee leggen ze de basis voor het gebruik van erfgoed in het digitale domein, op de korte én langere termijn. De Nationale Strategie Digitaal Erfgoed zet hiervoor de lijnen uit.

Ook in de periode 2025-2028 blijft de Nationale Strategie gericht op het delen van erfgoed informatie vanuit de bron. In de afgelopen jaren is op dit vlak al veel bereikt. Steeds meer erfgoedorganisaties gebruiken voorzieningen zoals het Termennetwerk en het Datasetregister. Leveranciers van collectie-informatiesystemen hebben hen daarbij geholpen, door software geschikt te maken voor dit doel. De digitaal-erfgoed-coaches bij de provinciale erfgoedhuizen hebben ondersteuning op touw gezet en de kennisdeling verder uitgebouwd.

In de komende jaren bouwt het erfgoedveld op deze inspanningen voort. De volgende strategische doelen staan daarbij centraal.

DOEL Naar een dataruimte voor cultureel erfgoed voor het hele Koninkrijk

Door data te delen vanuit de bron en die onderling te verbinden, hebben erfgoedbetrokken partijen in Nederland in de afgelopen jaren gebouwd aan een nationale dataruimte voor cultureel erfgoed. Dat doen ze vanuit hun eigen context – of dat nu een wijk, dorp, stad, provincie of regio is.

Nederland is bovendien onderdeel van een groter Koninkrijk – samen met de openbare lichamen van Bonaire, Saba en Sint-Eustatius, en de landen Aruba, Curaçao en Sint-Maarten. De geschiedenissen van de Europese en Caribische delen van het Koninkrijk zijn onlosmakelijk verbonden. Toegang tot dit gedeelde verleden vereist samenwerking bij het delen en verbinden van erfgoed informatie van, uit en over het héle Koninkrijk.

Op de Caribische eilanden wordt hard gewerkt aan het digitaal toegankelijk maken van erfgoed. Collecties worden gedigitaliseerd en online beschikbaar en doorzoekbaar gemaakt. Collectiehouders werken daarvoor in toenemende mate samen, om erfgoed over de grenzen van instellingen heen te verbinden. Daarnaast zetten erfgoedbetrokken partijen stappen richting netwerkvorming en kennisdeling. Dat doen ze vanuit het Dutch Caribbean Digital Heritage Network én als onderdeel van het Netwerk Digitaal Erfgoed. De doelstelling van de deelnemers in het Caribische netwerk is om erfgoed in al zijn vormen relevant te maken voor de gemeenschappen die ze bedienen.

Het realiseren van een dataruimte voor het Koninkrijk vergt nog veel inspanning – aan beide zijden van de oceaan. Partijen in het Caribische netwerk willen kunnen voortbouwen op de kennis over het verbinden van erfgoed informatie die in Europees Nederland is opgedaan. Daartoe moeten ze ook gebruik kunnen maken van de digitale infrastructuur. Dit vraagt om toegesneden kennisdelingsactiviteiten en om aanpassing en doorontwikkeling van onderdelen van die infrastructuur. Omdat de uitgangssituatie op het vlak van digitaal erfgoed per eiland verschilt, zullen deze voorzieningen moeten inspelen op uiteenlopende behoeften. Erfgoedpartijen in Europees Nederland van hun kant kunnen aan een inclusievere dataruimte bijdragen door collecties die betrekking hebben op het gedeelde verleden binnen het Koninkrijk, toegankelijk te maken volgens de gemaakte afspraken.

DOEL Naar brede bruikbaarheid van erfgoed informatie

Erfgoedorganisaties en andere betrokken partijen gebruiken standaarden om verbonden erfgoed mogelijk te maken. In verschillende deelgebieden van de erfgoedsector worden domeinspecifieke modellen ontwikkeld, bijvoorbeeld voor het beschrijven van archieven of museale objecten, of voor het weergeven van historische persoonsinformatie of bibliografische gegevens. Het Netwerk Digitaal Erfgoed faciliteert de ontwikkeling van deze modellen en draagt waar nodig bij aan hun verspreiding en toepassing.

In het belang van brede toegankelijkheid moet erfgoed informatie daarnaast ook beschikbaar komen volgens algemene webstandaarden. Dat zijn afspraken over het delen en gebruiken van gegevens op het internet. Ze stellen ons in staat om informatie te raadplegen die verspreid over het web aangeboden wordt. Het gebruik van webstandaarden is nodig om erfgoed informatie vindbaar en bruikbaar te maken buiten deelgebieden om en ook buiten de erfgoedsector. Dit vergemakkelijkt de uitwisseling met andere dataruimten, bijvoorbeeld op het gebied van overheidsinformatie, onderzoek, onderwijs of toerisme.

De inzet van algemene webstandaarden bevordert niet alleen de toegankelijkheid voor mensen, maar ook voor machines. Zo zorgt het gebruik van linked data, de standaard die het Netwerk Digitaal Erfgoed toepast bij het koppelen van data, ervoor dat computers die kunnen lezen en verbanden kunnen ontdekken in stukjes informatie uit verschillende bronnen.⁷ Op die manier kan erfgoed informatie ook gebruikt worden door algoritmen, bijvoorbeeld in (veilige en verantwoorde) AI-toepassingen. En als gegevens weergegeven worden volgens de standaard schema.org, kunnen ook zoekmachines die verwerken.⁸ Zo kan erfgoed wereldwijd gedeeld worden, voor gebruik in heel veel verschillende contexten.

In de komende jaren zal extra aandacht uitgaan naar de toepassing van algemene webstandaarden. Daarnaast is extra inzet nodig op het gebied van datakwaliteit. Vindbaarheid en bruikbaarheid van erfgoed informatie voor mensen en machines kan immers alleen gerealiseerd worden als de data bij de bron op orde is: accuraat en herkenbaar, bijvoorbeeld omdat in beschrijvingen verbindingen zijn gelegd met externe terminologiebronnen. In 2023 zijn de datawerkplaatsen opgezet, die beheerders ondersteunen bij het opschonen en verrijken van hun informatie.⁹ In de komende periode zullen de deelnemers van de werkplaatsen ook gaan onderzoeken welke bijdragen AI-toepassingen in dit proces kunnen leveren, en de samenwerking op gaan zoeken met andere relevante initiatieven.

DOEL Naar een duurzame aanpak van bron tot publiekstoepassing

In de afgelopen decennia is de aanpak van erfgoedorganisaties voor de presentatie van digitale collecties behoorlijk veranderd. Aanvankelijk maakten grote organisaties hun collecties na digitalisering vooral beschikbaar via eigen kanalen, zoals institutionele websites. Kleinere organisaties deden dit vaker via thematische of provinciale platformen – als ze daarvoor de middelen hadden. Inmiddels zijn er steeds meer initiatieven die informatie van grotere en kleinere organisaties samenbrengen, zodat gebruikers al het erfgoed in context kunnen zien.

Platformen waar erfgoed informatie van verschillende organisaties wordt samengebracht, kunnen vaak efficiënter gerealiseerd worden dan nu het geval is. Bij de ontwikkeling wordt dikwijls gebruikgemaakt van data die onvoldoende gestandaardiseerd is, waardoor er veel kosten gemaakt worden om gegevens te uniformeren. Ook verrijkingen gebeuren vaak op platformniveau. Het gevolg daarvan is dat er geen blijvende verbetering komt in de data van de bronhouders, waardoor dit werk steeds herhaald moet worden. Bovendien worden platformen meestal op projectbasis ontwikkeld, waardoor ze na de lancering niet meer geactualiseerd worden en al snel verouderd raken. De schaarse middelen die beschikbaar zijn voor het maken van toepassingen kunnen effectiever worden ingezet.

7. Voor meer informatie over linked data, zie de betreffende pagina op de website van het Netwerk Digitaal Erfgoed: <https://netwerkdigitaal erfgoed.nl/activiteiten/linked-data/>.

8. Voor meer informatie over deze standaard, zie <https://schema.org>.

9. Voor meer informatie over de datawerkplaatsen, zie de betreffende pagina op de website van het Netwerk Digitaal Erfgoed: <https://netwerkdigitaal erfgoed.nl/activiteiten/datawerkplaatsen/>.

Een duurzamer aanpak vraagt om kwalitatieve data en om verdere standaardisering bij de bron, maar ook om de ontwikkeling van generieke technische oplossingen voor het verwerken van gegevens voor gangbare gebruiksdoeleinden (bijvoorbeeld functionaliteit voor weergave op een kaart of in een tijdlijn of om door beelden te kunnen ‘bladeren’). Het zijn allemaal voorwaarden voor de totstandkoming van een goed functionerende dataruimte: één die toelaat dat elke toepassing die gemaakt wordt, een ingang vormt tot een veel groter netwerk van verbonden erfgoed. Deze werkwijze bespaart niet alleen tijd en geld, maar heeft ook ecologische voordelen, omdat ze bijdraagt aan een efficiënter gebruik van erfgoed informatie en technologie.

Daarnaast is goede afstemming nodig tussen erfgoedbetrokkenen. Die moeten immers elk vanuit hun eigen rol, zorg dragen voor het vindbaar maken van data volgens de afspraken (bronhouders) of voor het goed functioneren van toepassingen (dienstaanbieders).¹⁰ In de komende periode werkt het Netwerk Digitaal Erfgoed de eisen en randvoorwaarden hiervoor verder uit.

DOEL Werken vanuit een dynamisch erfgoedbegrip

In de afgelopen jaren zijn mensen anders gaan denken over de relatie tussen erfgoed en samenleving. Erfgoedorganisaties zijn zich rekenschap gaan geven dat er met de professionalisering van de erfgoedzorg, onbedoeld een afstand is ontstaan tussen de instellingen die erfgoed beheren en de mensen voor wie zij dit doen.¹¹ Terwijl het in de praktijk juist die mensen zijn, die betekenis aan erfgoed geven.

Begin 2024 heeft Nederland het Europese Verdrag van Faro ondertekend.¹² Het verdrag roept de lidstaten op om na te denken over wat erfgoed is, waarom we erfgoed bewaren, voor wie, en wie daarbij betrokken wordt. Het vestigt de aandacht op de rol die erfgoed kan hebben voor de samenleving: als drager van herinneringen en identiteiten, maar ook bij vraagstukken op het gebied van sociale samenhang, welzijn of gezondheid. Die rol is niet statisch, maar verandert door de tijd heen.

In de aanloop naar de uitvoering is er meer aandacht gekomen voor de wijze waarop burgers en gemeenschappen kunnen participeren in de interpretatie van en de zorg voor erfgoed en het gebruik daarvan in het hier en nu. Idealiter zou iedereen die dat wil, niet alleen toegang moeten hebben tot erfgoed, maar ook moeten kunnen meebeslissen over wat erfgoed is en hoe ermee wordt omgegaan. Dat vraagt om een betere balans tussen erfgoedzorg door professionele organisaties en de inbreng van individuen en gemeenschappen.

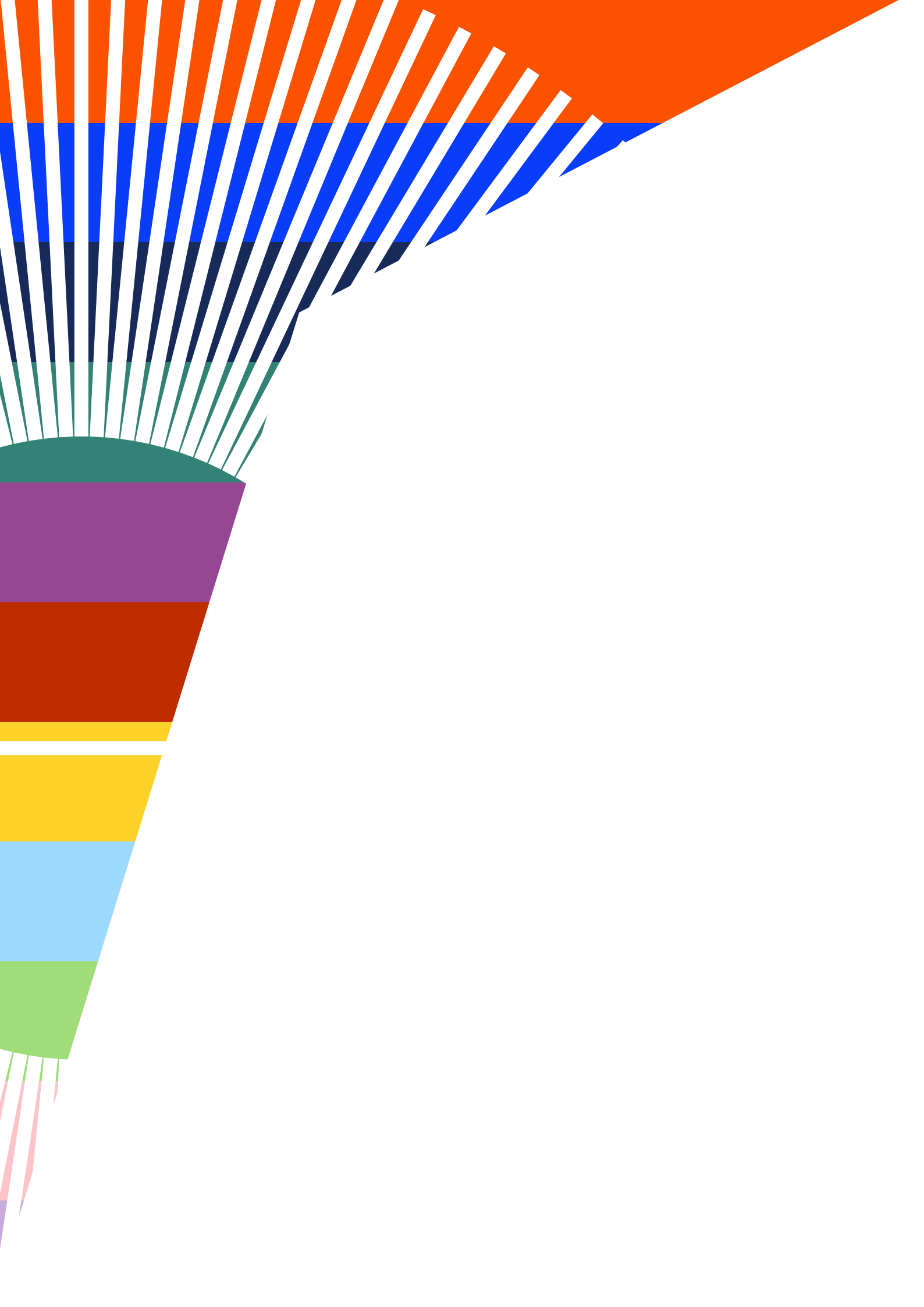
Ook in de aanpak voor verbonden erfgoed moet er aandacht zijn voor die balans. De Uitvoeringsagenda Faro stuurt bijvoorbeeld aan op grotere betrokkenheid, inbreng en zeggenschap van (erfgoed-) gemeenschappen in het Netwerk Digitaal Erfgoed. Om betrokkenheid te bevorderen zullen andere partijen in het netwerk deze gemeenschappen op gepaste wijze moeten ondersteunen bij de inzet van hulpmiddelen voor het vinden en gebruiken van digitaal erfgoed. Daarnaast moet de kennis die gemeenschappen bezitten, beter benut worden, ook binnen professionele erfgoedorganisaties. En andere bronnen, bijvoorbeeld niet-geïstitutionaliseerde collecties, moeten onderdeel gaan worden van het netwerk van verbonden erfgoed.

In dit proces zal het Netwerk Digitaal Erfgoed veel kunnen leren van de wijze waarop in het Caribisch deel van het Koninkrijk naar de rol van erfgoed wordt gekeken en hoe daarop wordt ingespeeld bij de ontwikkeling van activiteiten. Het Caribische samenwerkingsverband rond digitaal erfgoed neemt de inbedding van erfgoed in gemeenschappen immers als uitgangspunt.

10. Voor meer informatie over deze rollen, zie de betreffende pagina in de DERA-wiki: <https://dera.netwerkdigitaal erfgoed.nl/index.php/Rollen>.

11. RCE in samenwerking met het erfgoedveld, *Onderweg naar Faro: Uitvoeringsagenda Faro (deel I)* (2022), https://www.cultureelerfgoed.nl/binaries/cultureelerfgoed/documenten/publicaties/2022/01/01/uitvoeringsagenda-onderweg-naar-faro/Uitvoeringsagenda_Onderweg+naar+Faro.pdf.

12. Raad van Europa, *Kaderverdrag van de Raad van Europa inzake de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving – Verdrag van Faro* (verdrag nr. 199) (2005, conceptvertaling d.d. 2021), <https://www.cultureelerfgoed.nl/binaries/cultureelerfgoed/documenten/publicaties/2021/01/01/verdrag-van-faro---nederlands/Vertaling+Verdrag+van+Faro.def.pdf>.

4. Samen bijdragen – agenda voor het netwerk

De agenda voor het netwerk maakt de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed concreet. Via vier actielijnen kunnen alle partners in het Netwerk Digitaal Erfgoed hun bijdrage leveren aan de uitvoering. Iedereen doet dit op een manier die aansluit bij de eigen mogelijkheden en werkpraktijk.

Zo kwam de agenda tot stand

De vier actielijnen komen voort uit gesprekken en werksessies met het erfgoedveld in Europees Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Ze geven praktische invulling aan de strategische doelen uit de Nationale Strategie, met volop aandacht voor een dynamisch erfgoedbegrip. Dit zorgt voor aansluiting bij de Uitvoeringsagenda Faro: (erfgoed)gemeenschappen worden nauwer betrokken bij en krijgen meer zeggenschap in het Netwerk Digitaal Erfgoed. Ook hun erfgoed maakt deel uit van het netwerk van verbonden erfgoed.

Individuele partners, werkgroepen, netwerken en samenwerkingsverbanden gaan met deze actielijnen aan de slag. Dit kan zowel in bestaande, als in nieuwe samenwerkingsverbanden, die ook erfgoedbetrokkenen uit Europees Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk verbinden.

ACTIELIJN Verder gaan op de ingeslagen weg

In deze actielijn staat de basis voor verbonden erfgoed centraal. Steeds meer organisaties werken al met gezamenlijke afspraken, standaarden en voorzieningen, of zetten hierin de eerste stappen. Dit maakt erfgoed informatie beter vindbaar en bruikbaar. Het resultaat: toegankelijker erfgoed, meer online zichtbaarheid en groter gebruiksgemak. Ook ontstaan er nieuwe mogelijkheden om het verbonden erfgoed bij het publiek te brengen.

Zo kan iedereen stappen zetten:

- Werk samen: zet expertise, technologie en financiële middelen doelmatig in en laat medewerkers over organisatiegrenzen heen samenwerken aan verbonden erfgoed.
- Gebruik afspraken, standaarden en voorzieningen uit de digitale infrastructuur voor het langdurig toegankelijk maken, verbinden en zichtbaar maken van digitaal erfgoed.
- Werk met een informatieplan voor het duurzaam bewaren, verbinden en presenteren van erfgoed informatie, als onderdeel van een bredere organisatiestrategie.
- Maak erfgoed informatie inclusief en toegankelijk en zorg dat deze vindbaar is in de dataruimte voor cultureel erfgoed.

ACTIELIJN Bijdragen aan een inclusieve dataruimte voor cultureel erfgoed

Deze actielijn is erop gericht om de dataruimte voor cultureel erfgoed diverser en waardevoller te maken. Meer aandacht dus voor het opnemen van erfgoed uit het hele Koninkrijk, erfgoed van gemeenschappen en erfgoed dat geen fysiek erfgoed is, zoals immaterieel erfgoed, oral history en verhalen in de dataruimte. Hiermee groeit het netwerk van verbonden erfgoed over de grenzen van regio's, landen, organisaties en typen erfgoed heen, als basis voor alle mogelijke toepassingen.

Zo kan iedereen stappen zetten:

- Geef bijzondere aandacht aan erfgoed informatie die betrekking heeft op het gedeelde verleden binnen het Koninkrijk.
- Vergroot de diversiteit van verbonden erfgoed door participatief verzamelen, archiveren, interpreteren en presenteren onderdeel te maken van de werkpraktijk.
- Maak immaterieel erfgoed, oral history en verhalen onderdeel van verbonden erfgoed.

ACTIELIJN Vindbaarheid en bruikbaarheid van digitaal erfgoed vergroten

Deze actielijn maakt erfgoed deelbaar en bruikbaar in talloze contexten. Linked data zorgt ervoor dat computers verbanden kunnen leggen tussen informatie uit verschillende bronnen. Zo wordt de uitwisseling met bestaande en toekomstige dataruimten – zoals die van overheid, onderzoek, onderwijs en toerisme – eenvoudiger.

Zo kan iedereen stappen zetten:

- Zet algemene webstandaarden in voor betere vindbaarheid, naast domeinspecifieke standaarden.
- Verrijk metadata met behulp van technologie, bijvoorbeeld met veilige en verantwoorde AI.
- Leg de herkomst van erfgoed informatie op een duurzaam toegankelijke manier vast.
- Laat met inspirerende voorbeelden zien welke meerwaarde verbonden erfgoed biedt voor onderwijs, onderzoek, toerisme of de creatieve sectoren.

ACTIELIJN Duurzame aanpak van bron tot toepassing

Deze actielijn is gericht op het zo optimaal mogelijk laten renderen van alle inspanningen om digitaal erfgoed zichtbaar te maken in publiekstoepassingen. Het ontwikkelen van een duurzame aanpak vraagt niet alleen om kennis, kwalitatieve erfgoed informatie en standaardisering bij de bron. Het draait ook om rolbewustzijn en inzet van generieke technische oplossingen voor het maken van toepassingen.

Zo kan iedereen stappen zetten:

- Gebruik de digitale infrastructuur en werk met de rollen en verantwoordelijkheden uit de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur bij de ontwikkeling van publiekstoepassingen.
- Experimenteer met nieuwe manieren om digitaal erfgoed zichtbaar te maken en deel de ervaringen en borg de resultaten.
- Maak bewuste afwegingen om de ecologische impact van digitaal erfgoed te verminderen. Dit kan door kennis te delen en samen te werken om de CO2-voetafdruk van digitale collecties, dataopslag, websites en sociale media te beperken.

Colofon

Deze versie van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed is tot stand gekomen op initiatief van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de partners in het Netwerk Digitaal Erfgoed.

Dit is een uitgave van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Netwerk Digitaal Erfgoed, november 2024.

Meer informatie is te vinden op netwerkdigitaal erfgoed.nl.

Vormgeving: Willem Driebergen.

Nationale Strategie Digitaal Erfgoed

 samenwerkend in
netwerk digitaal erfgoed

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap